



Dorpsraad Wijk aan Zee

Reactie Dorpsraad Wijk aan Zee op de Joint Letter of Intent (JLoI)

Datum: 19-12-2025

Inleiding

De Dorpsraad Wijk aan Zee heeft kennisgenomen van de Joint Letter of Intent (JLoI). We constateren dat de JLoI in haar huidige vorm onvoldoende waarborgen biedt om gezondheidsrisico's voor omwonenden terug te brengen tot een aanvaardbaar niveau, zowel gedurende de transitieperiode als in de beoogde eindsituatie.

Onze reactie richt zich op hoe de gezondheid van inwoners duurzaam beschermt moet worden. Daarbij sluiten wij aan bij adviezen van onafhankelijke deskundigen en uitvoerende instanties, waaronder de Expertgroep Gezondheid IJmond, Omgevingsdienst NL, GGD GHOR Nederland en betrokken partijen bij de Actieagenda Industrie en Omwonenden.

Onze reactie sluit ook aan bij de zorgen zoals geuit door FrisseWind.nu, Urgenda en Stichting Gezondheid op 1 en Greenpeace, met name waar het gaat om het ontbreken van toetsbare gezondheidsdoelen, de rol van de GER, de omgang met ZZS en de inzet van publieke middelen.

Gezondheid wordt genoemd, maar niet geborgd

Wij constateren dat gezondheid expliciet is opgenomen als doelstelling van de maatwerkafspraken (artikel 3.2). Dat is een noodzakelijke stap. Echter:

- Gezondheid is niet vertaald naar concrete en meetbare gezondheidscriteria;
- Er is geen duidelijk omschreven eindpunt waaruit blijkt wanneer de gezondheidsrisico's voor omwonenden als aanvaardbaar worden beschouwd;
- Gezondheid blijft daarmee een beleidsvoornemen en geen afdwingbare resultaatsverplichting.

Zonder een expliciet gedefinieerd gezondheidkundig einddoel kan niet worden vastgesteld of de afspraken toereikend zijn, noch kan worden bijgestuurd wanneer verbetering uitblijft. Daarmee ontbreekt een toetsbaar fundament onder de beoogde gezondheidsbescherming.

Emissiedoelen zijn opgenomen, maar niet herleidbaar naar aanvaardbare gezondheidsrisico's

In de JLoI zijn doelstellingen opgenomen voor verschillende stoffen, waaronder PM2.5, NO₂ en een aantal Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS). Tegelijkertijd constateren wij dat:

- De gekozen emissiegrenzen niet zijn onderbouwd vanuit gezondheidkundige risiconormen;
- Niet wordt toegelicht of deze niveaus voldoende zijn om gezondheidsrisico's tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen;

- Geen vergelijking wordt gemaakt met luchtkwaliteit en blootstelling in andere woonomgevingen of stedelijke gebieden;
- Niet inzichtelijk wordt gemaakt hoe emissies zich vertalen naar immissies en daadwerkelijke blootstelling in woongebieden.

Het blijft daarmee onduidelijk of de afgesproken emissies daadwerkelijk leiden tot een leefomgeving die vanuit gezondheidsperspectief verantwoord is.

Wij achten het noodzakelijk dat de door de Expertgroep Gezondheid geadviseerde **absolute emissieplafonds**, zoals opgenomen in Bijlage IV bij het advies van de Adviescommissie Maatwerkafspraken, integraal worden overgenomen in de maatwerkafspraken en de vergunningverlening. Deze plafonds vormen voor ons het **minimale beschermingsniveau** waarop gezondheidsrisico's voor omwonenden aanvaardbaar kunnen worden geacht.

Daarnaast constateren wij dat de in de JLoI gehanteerde emissiecijfers onvoldoende transparant en onderling consistent zijn. Niet inzichtelijk is welke meetgegevens als nulmeting worden gehanteerd, terwijl cijfers uit verschillende bronnen elkaar tegenspreken. Zonder een eenduidige, controleerbare en openbaar vastgestelde uitgangssituatie zijn reductiedoelen in percentages **niet toetsbaar** en bieden zij **geen betrouwbare basis voor gezondheidsbescherming**.

Ook in de Actieagenda Industrie en Omwonenden, opgesteld met inbreng van onafhankelijke deskundigen, toezichthouders en maatschappelijke organisaties, wordt benadrukt dat het ontbreken van transparante, consistente en controleerbare emissiedata het onmogelijk maakt om gezondheidswinst te beoordelen. Reducties uitgedrukt in percentages zonder robuuste nulmeting kunnen daardoor een **misleidend beeld van verbetering** geven en onvoldoende bescherming bieden voor omwonenden.

Zeer Zorgwekkende Stoffen: onvoldoende borging van het voorzorgsbeginsel

De JLoI bevat doelstellingen voor enkele Zeer Zorgwekkende Stoffen, maar wij constateren dat:

- Reducties niet expliciet zijn gekoppeld aan het voorzorgsbeginsel;
- Geen duidelijke route wordt beschreven richting verdere minimalisatie of uitfasering;
- Voor meerdere stoffen doelen pas later zouden worden vastgesteld, zonder harde randvoorwaarden.

Gelet op de persistente, bio-accumulerende en deels onomkeerbare effecten van ZZS en de langdurige blootstelling van omwonenden, achten wij deze aanpak onvoldoende om gezondheidsrisico's structureel en aantoonbaar aanvaardbaar te maken.

Staalslakken: gevolgen van verwerking en opslag voor de leefomgeving

De overgang naar nieuwe productieroutes leidt tot een aantoonbare toename van het volume staalslakken per ton geproduceerd staal en tot veranderingen in samenstelling en milieukekenmerken. Wij constateren dat:

- Verwerking, tijdelijke opslag en transport van staalslakken op en rond het terrein negatieve gevolgen voor de gezondheid kunnen hebben voor luchtkwaliteit, bodem en grondwater in de directe leefomgeving;
- Nederland, en in het bijzonder de IJmond, kwetsbaar is vanwege bodemopbouw, grondwaterstand en de nabijheid van woongebieden;

- De JLoI geen bindende garanties bevat voor veilige afzet, beheersing en monitoring van staalslakken gedurende de transitie en in de eindsituatie.

Zonder expliciete borging bestaat het risico dat milieueffecten in de keten worden doorgeschoven naar de omgeving, terwijl deze effecten direct relevant zijn voor de gezondheid van omwonenden.

Schrootkwaliteit en ZZS-emissies zijn niet geborgd

Bij de beoogde DRI–EAF-route is de kwaliteit van het ingezette schroot bepalend voor:

- Emissies van dioxines, zware metalen en andere ZZS;
- Emissies van vluchtige organische stoffen;
- De samenstelling en toxiciteit van staalslakken;
- Diffuse emissies bij opslag, handling en smelten.

De JLoI bevat geen bindende eisen aan schrootkwaliteit, geen structurele monitoring en geen automatische bijsturing bij verslechtering. Hierdoor kan gezondheidswinst afhankelijk worden van marktomstandigheden en de beschikbaarheid van schoon schroot, terwijl emissiereductie van ZZS dan niet betrouwbaar kan worden gegarandeerd.

Publieke middelen en verantwoordelijkheid voor ZZS-reductie

De reductie van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) is op grond van geldende wet- en regelgeving een primaire verantwoordelijkheid van Tata Steel. Het voorkomen dan wel verder minimaliseren van ZZS-emissies, met nul als uitgangspunt, dient door Tata Steel zelf te worden gerealiseerd en gefinancierd. Dit is in lijn met het Vermijdings- en Reductieprogramma (VRP 2020–2025) en met Roadmap Plus, waarvan de JLoI expliciet bepaalt dat deze maatregelen niet door de staat worden gefinancierd. Kostenefficiëntie kan daarbij geen rechtvaardiging vormen om noodzakelijke gezondheids- en milieubeschermdende maatregelen uit te stellen of niet te treffen.

Tegen deze achtergrond achten wij het noodzakelijk dat volledige transparantie wordt geboden over de onderbouwing van de in de JLoI genoemde kostenraming van circa € 600 miljoen voor bovenwettelijke maatregelen. Inzicht is vereist in de gehanteerde aannames, scope en referenties van deze berekeningen, temeer nu in eerdere trajecten, waaronder door Tata Steel zelf aangeleverde berekeningen en in gerechtelijke procedures, aanzienlijk lagere bedragen zijn genoemd voor vergelijkbare stofbeperkende maatregelen. Zonder deze transparantie kan de proportionaliteit en rechtmatigheid van de publieke bijdrage niet worden beoordeeld.

Daarnaast ontbreekt in de JLoI een expliciet mechanisme dat borgt dat publieke middelen uitsluitend worden ingezet voor bescherming van milieu en gezondheid. Diverse investeringen, zoals overkappingen van grondstofopslag, omvatten naast beschermende maatregelen ook productieve en logistieke vernieuwing die voordelen oplevert voor de bedrijfsvoering van Tata Steel. Het deel van dergelijke investeringen dat ziet op modernisering of productiviteitsverbetering mag niet ten laste komen van het budget voor milieu- en gezondheidsbescherming. De JLoI bevat geen methodiek om deze gezamenlijke kosten (“joint costs”) te scheiden en correct toe te rekenen.

De JLoI bevat geen specifieke eisen voor de transitieperiode

De transitie naar nieuwe productieroutes brengt een langdurige overgangperiode met zich mee waarin bestaande en nieuwe installaties gelijktijdig in bedrijf zijn.

Deze transitie kent onzekerheden en kan leiden tot cumulatie van emissies en blootstelling en dus periode van jaren extra gezondheidsrisico's. Genoemd is de periode van transitie tot 2030, maar het is zeer onwaarschijnlijk dat in deze periode de transitiefase is afgerond.

Gezondheidsbescherming mag niet worden doorgeschoven naar een toekomstige eindsituatie.

Opschaling van productie ondermijnt gezondheidswinst

De in de JLoI gepresenteerde reducties zijn gebaseerd op specifieke productieaannames. De JLoI bevat geen garanties dat deze reducties standhouden bij hogere productievolumes, terwijl nieuwe installaties technisch juist voor hogere capaciteit zijn ontworpen.

Voor omwonenden is absolute en lokale blootstelling bepalend, niet emissies per ton staal. Zonder absolute emissieplafonds en herbeoordeling bij opschaling bestaat het risico dat gezondheidswinst tijdelijk is en bij intensivering van productie weer verdwijnt. Opschaling vormt daarmee een relevante wijziging met potentieel aanzienlijke gevolgen voor de leefomgeving. De nadruk op procentuele reducties per ton product werkt hierbij verhullend en doet geen recht aan de daadwerkelijke blootstelling in de leefomgeving.

Gezondheidseffectrapportage (GER) is geen fundament van de afspraken

In de JLoI is opgenomen dat partijen zullen bespreken hoe de Gezondheidseffectrapportage (GER) een plaats krijgt in de definitieve afspraken (artikel 11.6). Wij achten dit onvoldoende. Zonder:

- Een volledige en gevalideerde Milieueffectrapportage (MER);
- Een periodiek herhaalde GER die leidend is voor besluitvorming;

Kan geen onderbouwd oordeel worden gegeven over:

- De omvang en aard van gezondheidsrisico's;
- De cumulatie van effecten van verschillende stoffen;
- De vraag of deze risico's voor omwonenden aanvaardbaar zijn.

Zolang MER en GER niet leidend zijn voor normstelling en maatregelen, ontbreekt een solide en toetsbare basis onder gezondheidsclaims, ook die zoals nu opgenomen in de JLoI.

Ultrafijnstof en geluid: te vrijblijvend geregeld

Wij constateren dat:

- Ultrafijnstof uitsluitend is opgenomen via onderzoeks- en inspanningsverplichtingen en geen structurele en afdwingbare meetverplichtingen zijn vastgelegd;
- De Expertgroep Gezondheid IJmond aangeeft dat geluidsoverlast door industrie leidt tot kwantificeerbare negatieve gezondheidseffecten en adviseert om geluid expliciet te betrekken in de Gezondheidseffectrapportage (GER) en om verbeterdoelstellingen vast te leggen in de maatwerkafspraken;
- De Omgevingsdienst onderbouwt dat geluidshinder aanzienlijke gezondheidseffecten heeft, met name door piekgeluid en zoem- en bromgeluid, waarvoor geen wettelijke normen bestaan;

- De JLoI geen bindende afspraken bevat over daadwerkelijke geluidsreductie, Tata Steel zelf het monitoringssysteem mag opzetten en geen borging kent van eenmaal gerealiseerde geluidsafname;
- Geen expliciete begrenzing van geluidstoename is vastgelegd gedurende de langdurige transitieperiode. Er mag geen toename zijn van geluid, de huidige geluidsbelasting is al ongezond.

Juist ultrafijnstof en geluid bepalen in hoge mate de dagelijkse blootstelling en ervaren gezondheid van omwonenden. Zonder gezondheidkundige normen en afdwingbare reductiedoelen blijft onvoldoende geborgd dat gezondheidsrisico's tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht.

Verzoek inzake de maatwerkafspraken

Gezien bovenstaande verzoeken wij dat in de verdere uitwerking van de JLoI in de maatwerkafspraken en de vergunningverlening expliciet en bindend wordt vastgelegd dat:

1. Gezondheid een toetsbaar einddoel wordt

Gezondheid wordt niet alleen als beleidsdoel benoemd, maar gekoppeld aan **meetbare gezondheidscriteria**, een **duidelijk omschreven eindsituatie** en een verplicht **tijdpad** waarbinnen aanvaardbare gezondheidsrisico's voor omwonenden zijn bereikt.

(Conform rapportage “Gezond Groen Staal in de IJmond, tweede advies van Expertgroep Gezondheid IJmond, aangeboden aan de staatssecretaris op 4 oktober 2024 en AMVI advies).

2. Emissiedoelen herleidbaar zijn naar gezondheidseffecten (conform advies Expertgroep Gezondheid)

Emissiegrenzen voor fijnstof (PM10 en PM2.5), stikstofoxiden, ultrafijnstof en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) worden onderbouwd vanuit gezondheidkundige normen en daadwerkelijke blootstelling in de leefomgeving, en niet uitsluitend vanuit technische of economische haalbaarheid.

Volgens het advies van de Expertgroep Gezondheid dient daarbij expliciet inzichtelijk te worden gemaakt hoe emissies zich vertalen naar immissies en cumulatieve blootstelling in woongebieden, en welke gezondheidsrisico's hiermee samenhangen. De Expertgroep benadrukt dat beoordeling van maatregelen niet kan plaatsvinden op basis van emissies per ton product, maar moet worden gebaseerd op absolute emissies en de daadwerkelijke blootstelling van omwonenden.

Zonder deze koppeling tussen emissies, blootstelling en gezondheid kan niet worden vastgesteld of de afgesproken emissiedoelen leiden tot een leefomgeving waarin gezondheidsrisico's daadwerkelijk tot een aanvaardbaar niveau zijn teruggebracht.

Dit betekent concreet dat per stof expliciet wordt vastgelegd welk blootstellingsniveau voor omwonenden als aanvaardbaar wordt beschouwd, en dat emissiegrenzen zodanig worden vastgesteld dat deze niveaus aantoonbaar niet worden overschreden.

3. Geluid expliciet en bindend wordt begrensd als gezondheidsfactor

Geluidsbelasting moet als zelfstandige gezondheidsfactor juridisch gelijkwaardig worden behandeld aan luchtverontreiniging. Dit betekent dat geluidsbelasting expliciet en bindend wordt begrensd in de maatwerkafspraken en vergunningverlening, volgens de gezondheidkundige adviezen van de GGD Kennemerland (oplegnotitie Alcedo, 29 februari 2024, kenmerk 23-09690.N06 en Geluidbeheer Industrierrein IJmond – gezondheid, Team Leefomgeving, GGD Kennemerland, 19 maart 2024).

Wij verzoeken dat daarbij bindend wordt vastgelegd dat:

- De geluidsbelasting, met name in de nachtperiode. In de nacht wordt de meeste hinder ervaren. Gebruik de gezondheidkundige advieswaarden van de GGD voor geluid als basis in afwegingen bij beleid en maatregelen: 50 Lden en 40 Lnight gedurende de nacht. Op basis daarvan worden geen andere gezondheidseffecten verwacht dan een beperkt percentage hinder. Hiermee wordt het aantal geluidgehinderden aantoonbaar verminderd;
- De norm voor geluidbelasting in het zonebeheermodel en in nieuwe vergunningen telkens wordt verlaagd zodra ruimte ontstaat, waarbij vrijgekomen ruimte niet opnieuw wordt uitgegeven aan Tata Steel of derden;
- Piekgeluid en zoem- en bromgeluid expliciet worden gereguleerd, met afzonderlijke en afdwingbare reductiedoelen;
- Eenmaal gerealiseerde geluidsreductie niet opnieuw kan worden benut;
- Tijdens de transitieperiode geen toename van geluidsbelasting is toegestaan;
- Monitoring van geluid onafhankelijk plaatsvindt, met instemming van omwonenden en een directe koppeling tussen meetresultaten en verplichte maatregelen.

Wij verzoeken ook dat de Provincie Noord-Holland, als medeondertekenaar van de JLoI deze afspraken borgt in het aankomende beleidskader Gezonde Leefomgeving en in hun uitvoeringspraktijk, voor geluid én voor alle overige afgesproken reducties.

4. Het voorzorgsbeginsel voor ZZS expliciet wordt toegepast

Voor alle relevante Zeer Zorgwekkende Stoffen geldt een verplicht en afdwingbaar pad van verdere minimalisatie, zonder ruimte voor structurele toename, uitstel of versoepeling zonder zwaarwegende en onafhankelijk onderbouwde motivering.

Wij verzoeken dat de door de Expertgroep Gezondheid geadviseerde emissieplafonds voor ZZS integraal en onverkort worden overgenomen als juridisch bindende ondergrens.

Gezien de toxiciteit en drempelloze werking van dioxines adviseren wij daarbij te handhaven op maximaal de uitstootniveaus van 2020.

Uitstel of fasering zonder harde randvoorwaarden leidt tot voortgezette blootstelling en is daarmee zelf een relevante gezondheidsschade.

5. Staalslakken integraal worden meegenomen

De toename in volume en veranderde samenstelling van staalslakken worden expliciet betrokken bij de gezondheids- en milieubeoordeling, inclusief de gevolgen van **verwerking, tijdelijke opslag en transport** op het terrein en in de directe omgeving, met bindende eisen voor beheersing en ketenverantwoordelijkheid.

6. Schrootkwaliteit wordt geborgd

Minimale eisen aan schrootkwaliteit worden vastgelegd, met **structurele monitoring en automatische bijsturing**, omdat schrootkwaliteit direct bepalend is voor emissies van dioxines, zware metalen en andere ZZS, evenals voor de toxiciteit van staalslakken.

7. Publieke middelen en verantwoordelijkheid voor ZZS-reductie transparant worden ingezet

Dit punt betreft nadrukkelijk niet de hoogte van eventuele subsidies, maar de rechtmatigheid en doelbinding van publieke middelen in relatie tot wettelijke verplichtingen.

Wij verzoeken:

- Vast te leggen dat de reductie en verdere minimalisatie van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), met nul als uitgangspunt, een wettelijke verantwoordelijkheid van Tata Steel blijft en niet wordt gefinancierd met publieke middelen;
- Te borgen dat publieke financiering uitsluitend wordt ingezet voor aantoonbaar bovenwettelijke maatregelen ter bescherming van gezondheid en milieu, en niet voor reguliere naleving, modernisering of productiviteitsverbetering;
- Transparantie te eisen over de onderliggende kostenberekeningen van bovenwettelijke maatregelen, inclusief aannames, scope en referenties, en een expliciete methodiek vast te leggen voor het scheiden en toerekenen van gezamenlijke kosten (“joint costs”).

8. De transitieperiode expliciet wordt beoordeeld en begrensd

De transitieperiode is een zelfstandige risicofase, waarin:

- Gezondheidsrisico's aantoonbaar moeten worden beperkt;
- Geen verslechtering van blootstelling optreedt ten opzichte van de huidige situatie;
- Tijdelijke maatregelen verplicht worden ingezet indien gezondheidswinst uitblijft.

De transitieperiode mag niet leiden tot een tijdelijke verslechtering van de leefomgeving ten opzichte van de huidige situatie.

9. Gezondheidswinst behouden blijft bij opschaling

Emissiereducties worden vastgelegd als **absolute emissieplafonds**. Opschaling van productie is alleen toegestaan na herbeoordeling van de effecten op de leefomgeving en aantoonbare borging dat gezondheidswinst behouden blijft.

10. De Gezondheidseffectrapportage (GER) leidend wordt

De MER en een periodiek herhaalde GER worden verplicht ingezet als **toetsingsinstrument**, met **automatische consequenties** wanneer aantoonbare gezondheidsverbetering uitblijft, voor zowel nieuwe als bestaande installaties.

11. Monitoring van blootstelling afdwingbaar wordt ingericht

Er komt **onafhankelijke, transparante monitoring** van ultrafijnstof, piekbelastingen en geluid in de **leefomgeving**, met publieke rapportage en een directe koppeling tussen meetresultaten en verplichte maatregelen.

De Expertgroep adviseert continue monitoring, waaronder halfjaarlijkse rapportage door Tata Steel en de overheid aan de Expertgroep. De Dorpsraad is van mening dat de in de JLoI afgesproken reducties niet alleen moeten worden gemonitord, maar ook structureel moeten worden geborgd in provinciale en regionale beleidskaders. Dit geldt voor geluid én voor alle overige afgesproken reducties en dient tevens te worden doorvertaald naar de beleidskaders en uitvoeringspraktijk van de betrokken regiogemeenten.

Overschrijding van vastgestelde grens- of signaalwaarden leidt automatisch tot vooraf vastgelegde mitigerende maatregelen en, indien nodig, beperking of stillegging van productie.

Slot

Zonder expliciete en afdwingbare borging van bovenstaande voorwaarden bestaat niet alleen het risico, maar de reële kans dat gezondheidswinst afhankelijk wordt van aannames, marktomstandigheden of politieke afwegingen, terwijl omwonenden structureel worden blootgesteld aan vermijdbare gezondheidsrisico's.

Wij achten het daarom noodzakelijk dat de verdere uitwerking van de maatwerkafspraken en de vergunningverlening ondubbelzinnig en toetsbaar kiezen voor gezondheid als harde randvoorwaarde, gedurende de gehele transitie én in de uiteindelijke eindsituatie. Alleen dan kan worden gesproken van een aanvaardbaar beschermingsniveau voor de gezondheid van omwonenden.